



ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลจังหวัดหล่มสัก

วันที่ ๓๐ เดือน ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๒

ความแพ่ง

ระหว่าง { กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช โจทก์
นางชั้นทอง พิมเสนา จำเลย

เรื่อง ละเมิด

โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๔๘ เวลากลางวัน จำเลยได้เข้าไปทำลาย ทำให้เสียหายแก่ต้นไม้ ทำให้เกิดความเสื่อมเสียแก่สภาพป่าภายในเขตอนุรักษ์ป่าภูเขาแดง ตำบลปากช่อง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ อันเป็นทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็นของรัฐโดยผิดกฎหมาย โดยจำเลยเข้าไปยึดถือครอบครองที่ดิน กั้นสร้างแนวถางตัดฟัน โคนต้นไม้ชนิดต่างๆ จำนวน ๓๘ ตอ รวมเนื้อที่ประมาณ ๓ ไร่ ๓ งาน ต่อมาศาลอุทธรณ์ภาค ๖ ได้มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๕๑ ตามคดีหมายเลขแดงที่ ๗๖๘/๒๕๕๑ ว่าจำเลย มีความผิดตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓๘, ๕๔ วรรคหนึ่ง พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๒๔ มาตรา ๕๔ วรรคหนึ่ง, ๗๒ ตี ๑ วรรคหนึ่ง การกระทำของจำเลยเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบทให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าฯ ซึ่งเป็นบทที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๙๐ จำคุก ๖ เดือน ปรับ ๓,๐๐๐ บาท การนำสืบของจำเลยเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาอยู่บ้าง นับเป็นเหตุบรรเทาโทษลดโทษให้ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๗๘ หนึ่งในสาม คงจำคุก ๔ เดือน ปรับ ๒,๐๐๐ บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้มีกำหนด ๒ ปี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖



ไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙,๓๐ การกระทำของจำเลย ก่อให้เกิดการขาดแคลนไม้ ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม ทำให้ดิน น้ำ ป่าไม้ และอากาศเสียหาย ทั้งในพื้นที่ป่าและกระทบกระเทือนถึงสิ่งแวดล้อมนอกพื้นที่ ป่าทั้งทางตรงและทางอ้อม ทำให้พื้นที่ดินถูกเปิดโล่งผิวดินจะถูกอัดแน่นโดยแรงตกกระทบ ของเม็ดฝน ดินจะดูดซับน้ำได้น้อยลงกว่าเดิม เมื่อโค่นป่าและปลูกพืชไร่เลื่อนลอยติดต่อกัน เป็นเวลานาน เมื่อดินดูดซับน้ำได้น้อย ฝนที่ตกลงมาส่วนใหญ่จะเอ่อนอง และไหลลงสู่ที่ต่ำตามผิวหน้าดิน ซึ่งมีพลังมากพอที่จะทำให้เกิดการกัดเซาะและพัดพาเอาผิวหน้าดิน ที่มีความสมบูรณ์ออกไป ทำให้ปริมาณไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโปแตสเซียมในผิวดินลดลง สิ่งที่เหลืออยู่คือดินชั้นล่างที่มีความสมบูรณ์และมีความสามารถในการระบายน้ำต่ำ เมื่อดินไม่ดูดซับน้ำ ผิวดินจะแห้งเร็วขึ้น เมื่อฝนทิ้งช่วงตก พลังงานที่พื้นดินได้รับจากดวงอาทิตย์ จะถูกใช้ไปในการเผาผลาญอากาศเป็นส่วนใหญ่ ความร้อนที่เกิดขึ้นนอกจากจะทำให้อุณหภูมิของอากาศสูงขึ้นแล้วยังมีผลทำให้ฝนตกได้ยาก ผลจากการกระทำของจำเลยจึงส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้เจ้าหน้าที่ได้รับความเสียหาย ในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูผาแดง คิดเป็นมูลค่า ๙๗,๖๕๔ บาท จำเลยซึ่งเป็นผู้ก่อให้เกิดความเสียหายต้องรับผิดชอบคดี ตามมาตรา ๙๗ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับจากวันที่ทำละเมิด (๑๓ พฤษภาคม ๒๕๔๘) จนถึงวันฟ้อง คิดเป็นดอกเบี้ยจำนวน ๓๒,๐๗๘.๒๘ บาท รวมเป็นค่าเสียหาย ๑๒๙,๗๓๒.๒๘ บาท ขอให้จำเลยชำระเงินจำนวน ๑๒๙,๗๓๒.๒๘ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี จากต้นเงิน ๙๗,๖๕๔ บาท นับถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ



จำเลยให้การว่า จำเลยไม่ได้กระทำละเมิด ฟ้องโจทก์เคลือบคลุม ค่าเสียหายไม่เป็นไปตามฟ้อง จำเลยมีสิทธิทำกินอยู่ในที่พิพาทเนื่องจากแนวเขตไม่มีความชัดเจน และจำเลยอยู่ในพื้นที่มาก่อน และคดีโจทก์ขาดอายุความ ขอให้ยกฟ้อง

ทางพิจารณาโจทก์นำสืบว่า เมื่อวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๔๘ คณะเจ้าหน้าที่ของเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าภูผาแดง ประมาณ ๙ คน ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้ออกตรวจพื้นที่ที่ได้รับการผ่อนผันที่มีการบุกรุกเพิ่มเติมเพื่อขยายพื้นที่ทำกินหรือไม่ เนื่องจากราษฎรได้รับการผ่อนผันตามมติคณะรัฐมนตรีฉบับลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ ผ่อนผันให้ราษฎรที่ทำกินอยู่เดิมในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสามารถทำกินต่อไปได้ จากการตรวจพื้นที่ได้ตรวจพบพื้นที่ที่ถูกบุกรุกแผ้วถาง ลักษณะต้นไม้ถูกโค่นทำลายโดยใช้เลื่อยพบต้นไม้ที่ถูกตัดโค่น บางต้นมีการแตกหน่อขึ้นมาใหม่เป็นลูกไม้สูงไม่เกิน ๑ ฟุต มีลักษณะเพิ่งถูกตัดโค่น วัดพื้นที่ที่ถูกบุกรุกได้ ๓ ไร่ ๓ งาน ต่อมา นายประจักษ์ เทพโพธิ์ เจ้าหน้าที่รักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูผาแดง ได้รับมอบหมายให้ไปแจ้งความร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีกับนางสมควร ต่อมาทราบว่าพื้นที่ที่ถูกบุกรุกเป็นของจำเลย พื้นที่ที่ถูกบุกรุกห่างจากแนวเขตเข้าไปในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าประมาณ ๑ กิโลเมตร โดยแนวเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าจะเป็นไปตามแนวห้วยระหงส์ และจะมีป้ายแสดงแนวเขต เป็นป้ายสังกะสีห่างกันประมาณ ๕๐ เมตร ๑๐๐ เมตร หรือ ๒๐๐ เมตร พื้นที่ที่ถูกบุกรุกปรากฏตามเอกสารหมาย จ.๑ จากการตรวจพื้นที่ที่ถูกบุกรุกพบต้นไม้ขนาดใหญ่ ที่ถูกตัด ๓๘ ต้น ไม้ที่ถูกตัด เป็นไม้เต็งรัง ไม้รักฟ้า และไม้แคทราย ตามเอกสารหมาย จ.๒ หลังจากเกิดเหตุ ๒ ปี นายมานพ ธนูปมาภรณ์ เจ้าหน้าที่ผู้อำนวยการส่วนอนุรักษ์และป้องกันทรัพยากรสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๑ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จังหวัดพิษณุโลก ได้รับคำสั่งให้ไปตรวจสอบสถานที่



เกิดเหตุ พบร่องรอยการถูกแผ้วถาง และได้มีการคำนวณหาความเสียหาย โดยดูจากความลาดชันของพื้นที่และเก็บตัวอย่างดินมาคำนวณหาระดับความลาดเทและความลาดชัน นำตัวอย่างดินแปลงที่ถูกบุกรุกและนำข้อมูลจากแปลงตัวอย่างที่อยู่ใกล้เคียงซึ่งมีสภาพป่าสมบูรณ์มาเปรียบเทียบกัน และได้มีการคำนวณหาค่าความเสียหายรายละเอียดตามเอกสารหมาย จ.๓ ความเสียหายที่เกิดขึ้นเกิดจากค่าเสียหายที่น้ำสูญเสียไปจากพื้นดินต้นไม้ที่เสียหายไป แร่ธาตุที่หายไป และอุณหภูมิที่ร้อนขึ้นเพราะป่าถูกทำลาย คิดเป็นค่าเสียหาย ๑๒๘,๙๖๔ บาท ตามเอกสารหมาย จ.๔ ซึ่งเป็นค่าเสียหายที่คำนวณหลังจากป่าถูกทำลายมาแล้ว ๒ ปี แต่การคิดคำนวณขณะเกิดเหตุเมื่อปี ๒๕๔๘ คิดเป็นมูลค่า ๙๗,๖๕๔ บาท เหตุที่ค่าเสียหายในปี ๒๕๔๘ ต่ำกว่าที่นายมานพคิด เนื่องจากในปี ๒๕๔๘ พื้นที่เพิ่งถูกทำลาย สภาพดินยังอุดมสมบูรณ์ แร่ธาตุยังไม่สูญหายไป

จำเลยนำสืบว่า การทำลายป่าอย่างรุนแรงและรวดเร็วจะมีผลต่อภาวะโลกร้อนเพียง ๒๐ เปอร์เซ็นต์ ส่วนการเกษตรแบบยังชีพแปลงเล็กแปลงน้อยยังไม่มีผลวิจัยที่ยืนยันว่าจะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เกี่ยวกับผลกระทบต่อปริมาณฝนจากการทำลายป่าไม่สามารถให้คำตอบได้เนื่องจากต้องศึกษาในพื้นที่ป่าขนาดใหญ่และต้องใช้ข้อมูลเป็นระยะเวลานานอย่างต่ำ ๕๐ ปี พื้นดินมีการกัดเซาะตามธรรมชาติ ซึ่งจะมีผลให้ดินยุบตัวลงในปีที่ ๓ ถึงปีที่ ๕ หลังจากนั้นหน้าดินก็จะแน่น อัตราการสูญเสียหน้าดินที่โจทก์กล่าวอ้างไม่เป็นความจริง การสูญเสียธาตุอาหารไม่เป็นความจริงเพราะพืชไม่ได้ดูดธาตุอาหารจากดินอย่างเดียว แต่จะได้จากน้ำ และอากาศ จากกลไกธรรมชาติ และจากการที่มนุษย์เติมธาตุอาหารลงไปในดิน หากอาศัยการคำนวณตามที่โจทก์กล่าวอ้าง การปลูกมันสำปะหลังในที่ใดที่หนึ่งจะทำให้ดินกลายเป็นทราย แบบจำลองของโจทก์ในการคิดค่าเสียหาย



มีหลายวิธี และการสูญเสียของน้ำอาจจะผ่านการระเหยจากการคายน้ำของพืชก็ได้

พิเคราะห์พยานหลักฐานโจทก์โดยตลอดแล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้ว่า จำเลยได้ถูกศาลอุทธรณ์ภาค ๖ พิพากษาว่ามีความผิดตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง, ๕๔ วรรคหนึ่ง พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ มาตรา ๕๔ วรรคหนึ่ง, ๗๒ ตี วรรคหนึ่ง ให้จำคุก ๔ เดือน ปรับ ๒,๐๐๐ บาท โทษจำคุกรอการลงโทษไว้มีกำหนด ๒ ปี โดยศาลอุทธรณ์ภาค ๖ ได้วินิจฉัยในเนื้อหาแห่งคดีว่า"... ที่เกิดเหตุได้รับการประกาศให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ เมื่อปี ๒๕๔๒ ตามพระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณที่ดินลุ่มน้ำป่าสักฝั่งซ้าย ในท้องที่ตำบลท่าอิบุญ ตำบลห้วยไร่ ตำบลบ้านดิว ตำบลปากช่อง ตำบลบ้านกลาง และตำบลช้างตะลูด อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๔๒ เมื่อที่ดินที่เกิดเหตุเป็นที่ดินที่ไม่มีหนังสือสำคัญสำหรับที่ดิน จำเลยจึงไม่มีสิทธิใดๆ ในที่ดินที่เกิดเหตุที่จะนำมาอ้างยื่นต่อรัฐเพื่อครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินนั้นได้ตามประมวลกฎหมายที่ดิน สำหรับหลักฐานเพื่อการเสียภาษีบำรุงท้องที่ (ภ.บ.ท. ๕) ก็มีใช้หนังสือสำคัญสำหรับที่ดิน ไม่ก่อให้เกิดสิทธิใดๆ แก่จำเลย ไม้ที่ถูกตัดโค่นมีขนาดโตพอสมควร น่าเชื่อว่าเป็นไม้ที่มีอายุหลายปี ต่อไม้ที่ถูกตัดไปแล้วมียอดอ่อนแตกขึ้นกระจายเกือบเต็มพื้นที่ ไม่เป็นระเบียบ เป็นลักษณะเป็นไม้ที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ บ่งบอกว่าเป็นพื้นที่ที่เพิ่งถูกบุกรุกแผ้วถางขึ้นใหม่ มิใช่เป็นเพียงการปรับพื้นที่ที่เคยมีการทำประโยชน์มาแล้ว..." เช่นนี้ ข้อเท็จจริงจึงยุติไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๖ ว่าจำเลยบุกรุกเข้าไปในที่พิพาทแล้วแผ้วถางตัดโค่นต้นไม้ อันเป็นการทำลายสภาพป่าและย่อมก่อให้เกิดความเสียหายโดยตรงแก่ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นของรัฐและเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน ดังนั้น ที่จำเลยต่อสู้



และมีการตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาเรื่อยมา หรือปัญหาแนวเขตไม่ชัดเจนนั้น จึงเป็นเรื่อง การกล่าวอ้างสิทธิที่จำเลยเข้าใจว่าตนเองมีอยู่ ซึ่งเป็นปัญหาด้านนโยบายการใช้ที่ทำกิน ในพื้นที่อนุรักษ์หรือพื้นที่ป่า ซึ่งจะต้องไปว่ากล่าวกันอีกส่วนหนึ่ง แต่ไม่อาจเปลี่ยนแปลงผล แห่งคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๖ ที่พิพากษาว่าจำเลยมีความผิดได้ และคดีนี้โจทก์ฟ้อง เรียกค่าเสียหายจากการทำละเมิดอันเนื่องมาจากจำเลยกระทำความผิดทางอาญา ซึ่งเป็นคดีแพ่ง ที่เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา ที่จำเลยต่อสู้ว่าโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องนั้น จึงเป็นข้อต่อสู้ไม่มีน้ำหนัก และปราศจากเหตุแห่งการปฏิเสธ ข้อต่อสู้ของจำเลยในส่วนนี้ฟังไม่ขึ้น คดีมีประเด็น ที่ต้องวินิจฉัยประการแรกว่า ฟ้องโจทก์เคลือบคลุมหรือไม่ ข้อนี้ จำเลยต่อสู้เพียงว่า ฟ้องข้อ ๓ มิได้แสดงโดยแจ้งชัดซึ่งสภาพแห่งข้อกล่าวหา ทั้งข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่ง ข้อหา กล่าวคือ โจทก์มิได้บรรยายฟ้องให้เห็นว่าจำเลยได้แผ้วถางตัดฟันหรือกระทำการ อย่างไรอันเป็นการทำลายป่า อันเป็นการทำให้เสื่อมสภาพแก่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เห็นว่า โจทก์ฟ้องโดยอาศัยคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๖ ที่พิพากษาว่าจำเลยกระทำความผิด และได้บรรยายว่าจำเลยได้เข้าไปทำลาย ทำให้เสียหายแก่ต้นไม้ ทำให้เกิดความเสื่อมสภาพ แก่สภาพป่าภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูผาแดง อันเป็นทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นของรัฐ โดยผิดกฎหมาย โดยจำเลยได้เข้าไปยึดถือครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง ตัดฟัน โคนต้นไม้ต่างๆ จำนวน ๓๘ ต่อ ต้นแคทราย ๑ ต้น และต้นรอกฟ้า ๑ ต้น เนื้อที่ประมาณ ๓ ไร่ ๓ งาน อันเป็นการทำให้เกิดการเสื่อมสภาพแก่สภาพเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ทั้งนี้โดยมิได้ รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่และมิได้รับยกเว้นตามกฎหมาย เห็นว่า การบรรยายฟ้อง ดังกล่าว โจทก์ได้บรรยายแล้วอย่างแจ้งชัดอย่างมีลำดับขั้นตอนว่าจำเลยกระทำการใดลงไป ทำให้รัฐเสียหายอย่างไรนับเป็นการบรรยายฟ้องที่แจ้งชัดซึ่งสภาพข้อหาของโจทก์แล้ว



-๗-

อีกทั้งโจทก์ยังได้สรุปค่าเสียหายและมีคำขอบังคับให้จำเลยชำระค่าเสียหายได้อย่างชัดเจน คำฟ้องโจทก์จึงได้แสดงโดยแจ้งชัดซึ่งสภาพแห่งข้อหาและคำขอบังคับ โดยมีข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาครบถ้วน สามารถเข้าใจได้ดี ไม่เป็นฟ้องที่เคลือบคลุม ประเด็นที่สอง ค่าเสียหายมีเพียงใด ข้อนี้โจทก์ฟ้องเรียกค่าเสียหายอันเนื่องมาจากสภาพป่าถูกทำลาย เพราะจำเลยเข้าไปบุกรุกครอบครองพื้นที่ป่า เนื้อที่ ๓ ไร่ ๓ งาน และตัดฟัน ต้นไม้รวม ๔๐ ต้น จำแนกเป็น โคนต้นไม้ต่างๆ ๓๘ ตอ ต้นแคทราย ๑ ต้น และต้นรูกฟ้า ๑ ต้น ทำให้ดินมีสภาพเสื่อมโทรม คุณภาพดินถูกทำลาย อุณหภูมิสูงขึ้น และมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม คิดความเสียหายเป็นมูลค่า ๙๗,๖๕๔ บาท และโจทก์ขอคิดดอกเบี้ย อัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันทำละเมิดคือวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ถึงวันฟ้องคือวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๒ เป็นดอกเบี้ย ๓๒,๐๗๘.๒๘ บาท รวมเป็นเงิน ๑๒๙,๗๓๒.๒๘ บาท โดยโจทก์มีพยานคือ นายมานพ ธนูปมาภรณ์ เจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญการ ส่วนอนุรักษ์และป้องกันทรัพยากร สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๑ จังหวัดพิษณุโลก เบิกความว่าในการคำนวณหาความเสียหายจะดูความลาดชันของพื้นที่ และเก็บตัวอย่างดิน มาคำนวณความลาดเทและความลาดชันของพื้นที่ นำดินตัวอย่างในแปลงที่ถูกบุกรุก และนำข้อมูลจากแปลงตัวอย่างที่อยู่ใกล้เคียงที่มีป่าสมบูรณ์มาเปรียบเทียบกัน และหาข้อมูลเป็นตัวเลขนำมาคำนวณค่าเสียหาย ตามเอกสารหมาย จ.๓ เมื่อพิจารณาเอกสารหมาย จ.๓ พบว่า เป็นคู่มือการใช้แบบจำลองสำหรับประเมินค่าเสียหายทางสิ่งแวดล้อม บางประการหลังการทำลายป่าไม้ ซึ่งในหน้าที่ ๒ ถึงหน้าที่ ๕ ได้อธิบายการทำงานของแบบจำลอง โดยมีการระบุที่ตั้ง ชนิดป่า พื้นที่หน้าตัดต้นไม้และความสูงเฉลี่ยของต้นไม้ ลักษณะพื้นที่ที่ถูกทำลาย และเนื้อดิน โดยในภาคผนวกหน้าที่ ๖ จะเป็นแบบจำลอง



-๘-

ที่เกิดขึ้นจากการทำลายป่า โดยแสดงวิธีการคำนวณในรูปแบบสมการแล้วมีการแสดงวิธีการตีค่าเป็นตัวเงินในหน้าที่ ๗ ซึ่งได้แยกแยะว่ามีน้ำสูญเสีย ดินสูญเสีย ปุ๋ยสูญเสีย และอากาศร้อนขึ้น ซึ่งหากถือตามแบบจำลองของโจทก์ตามเอกสารหมายเลข จ.๓ พอฟังได้ว่า โจทก์คำนึงถึงผลกระทบจากการตัดไม้ทำลายป่าในหลายด้านด้วยกัน และมีกระบวนการศึกษา คาดการณ์ และเปรียบเทียบข้อมูลกับสภาพป่าบริเวณใกล้เคียง นับได้ว่าเป็นวิธีคิดคำนวณค่าเสียหายที่น่าเชื่อถือพอสมควร นอกจากนี้ยังปรากฏว่าโจทก์เป็นหน่วยงานของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายและนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินเพื่ออนุรักษ์และรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและปกป้องผืนป่าให้มีความอุดมสมบูรณ์เพื่อผลประโยชน์ของสาธารณะมิได้มุ่งแสวงหากำไรจากการตัดไม้ทำลายป่าของราษฎร จึงมีเหตุให้คู่มือการคำนวณค่าเสียหายตามเอกสารหมายเลข จ.๓ มีลักษณะน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ในประเด็นนี้ ฝ่ายจำเลยมีพยานคือ นายเพิ่มศักดิ์ มกราภิรมย์ ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการจัดการลุ่มน้ำ และเข้าใจสภาพป่าและพื้นดินเป็นอย่างดีเนื่องจากจบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาอนุรักษ์วิทยา ปริญญาโทวนศาสตร์ สาขาการจัดการลุ่มน้ำ และปริญญาเอก สาขาการเกษตร ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำที่ศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี มหาวิทยาลัยมหิดล เบิกความว่า ผลกระทบต่อปริมาณน้ำฝนจากการทำลายป่า ไม่สามารถให้คำตอบได้ภายในระยะเวลาอันสั้น อัตราการสูญเสียเนื้อดินตามที่โจทก์กล่าวอ้างมา ไม่เป็นความจริงและการที่ดินสูญเสียธาตุอาหารก็ไม่ได้เป็นดังที่โจทก์กล่าวอ้าง การเกษตรขนาดเล็กเพื่อการยังชีพจะเป็นการเพิ่มปุ๋ยให้กับดินมากกว่าการทำลายดิน นอกจากนี้จำเลยยังมีนายสมศักดิ์ สุขวงศ์ ข้าราชการบำนาญ อดีตคณะบดีคณะวนศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านนิเวศวิทยา เบิกความว่า แบบจำลองการคิดค่าเสียหาย



ของโจทก์นั้น ไม่แน่ใจว่าจะถูกต้องหรือไม่เพราะตามสมการในเอกสารหมายเลข ๒ ในโตรเจน ไม่น่าจะมีค่าเป็นลบ ตามแบบจำลองโจทก์คิดค่าเสียหายจากจำเลยโดยใช้ปริมาณพื้นที่ และคำนวณความสูง ความยาวของพื้นที่ และความสูงของต้นไม้คูณด้วยอุณหภูมิผิวดิน ซึ่งร้อนที่สุด แล้วเอาพื้นที่กว้างยาวมาคูณกัน เป็นปริมาณความร้อนทั้งหมด แล้วนำมาเทียบกับอุณหภูมิความร้อนที่วัดได้ก็จะเป็นธรรม วิธีการศึกษาว่าดินถูกกัดเซาะมีหลายวิธี วิธีที่ง่ายที่สุด เช่น ตอกตะปูลงไปให้เสมอผิวดินแล้วปีหน้าก็มาดูว่าดินเหลืออยู่เท่าใด และจากผลการศึกษาของอาจารย์มหาวิทยาลัยเบอร์กล์ ที่ไปศึกษาในภาคเหนือของประเทศไทย บริเวณที่มีการทำไร่หมุนเวียน พบว่า ภายในระยะเวลา ๑๐ ปี มีการกัดเซาะผิวดินประมาณ ๑.๕ มิลลิเมตร เห็นว่า จากคำเบิกความของพยานจำเลยทั้งสองปากต่างสงสัยในแบบจำลองของโจทก์ที่นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการคำนวณค่าเสียหายที่เรียกจากจำเลย ซึ่งล้วนเป็นคำเบิกความที่มีเหตุผลเช่นเดียวกัน เนื่องจากได้เบิกความตามความรู้และประสบการณ์ตรงของพยานเอง อย่างไรก็ตามพยานจำเลยทั้งสองปากดังกล่าวก็มีได้ยืนยันว่าค่าเสียหายควรเป็นเท่าใด เช่นนี้จึงต้องพิจารณาถ้อยคำพยานฝ่ายโจทก์เป็นสำคัญ เมื่อพิเคราะห์พยานโจทก์ที่นำสืบมา เห็นว่า การคิดค่าเสียหายของโจทก์ตั้งอยู่บนสมมติฐานพื้นที่ป่าและความเสียหายทั่วไป มิใช่แบบจำลองที่มุ่งใช้กับสถานที่ที่จำเลยได้บุกรุกแผ้วถาง ตัดฟันต้นไม้ในคดีนี้ ดังนั้นอาจเป็นไปได้ว่าสภาพพื้นที่พิพาทในคดีนี้รวมตลอดถึงสภาพแวดล้อมบริเวณใกล้เคียง ไม่ตรงกับพื้นที่ป่าหรือสภาพแวดล้อมที่มีการสำรวจเพื่อพัฒนาแบบจำลองนี้ก็เป็นได้ ดังนั้นการนำแบบจำลองตามเอกสารหมายเลข ๓ มาใช้คำนวณความเสียหายสำหรับพื้นที่พิพาทในคดีนี้อาจจะคลาดเคลื่อนจากความเสียหายที่แท้จริงได้เช่นกัน ส่วนที่โจทก์อ้างส่งแบบประเมินค่าเสียหายทางสิ่งแวดล้อมบางประการ



๒๗,๐๗๒ บาท ค่าเสียหายจากปริมาณดินที่สูญหาย ๙,๘๗๔ บาท ค่าเสียหายจากอุณหภูมิอากาศที่เพิ่ม ๘๑,๐๕๕ บาท ค่าเสียหายจากปุ๋ย N สูญหาย ๙,๙๔๑ บาท ค่าเสียหายจากปุ๋ย P สูญหาย ๒๙๗ บาทนั้น โจทก์ไม่มีพยานหลักฐานอื่นที่มีน้ำหนักมาสืบพิสูจน์ยืนยันให้เห็นว่าผลการคำนวณค่าเสียหายดังกล่าวน่าเชื่อถือตรงกับความเสียหายที่แท้จริงเพียงใด อีกทั้งแบบประเมินค่าเสียหายตามเอกสารหมาย จ.๔ เป็นการทำขึ้นฝ่ายเดียวของฝ่ายโจทก์ โดยโจทก์ มิได้นำสืบเปรียบเทียบปริมาณน้ำ ปริมาณดิน อุณหภูมิอากาศ และปริมาณปุ๋ยก่อนและหลังการตัดไม้ของจำเลย หรือเปรียบเทียบข้อมูลตั้งแต่พบการตัดไม้กับระยะเวลาอีก ๒ ปี หลังการตัดไม่ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร กรณีจึงยังไม่อาจฟังได้เป็นยุติว่ารัฐจะได้รับความเสียหายตามจำนวนดังที่โจทก์กล่าวอ้าง เมื่อพยานโจทก์และจำเลยยังไม่มีน้ำหนักเพียงพอที่จะชี้ชัดลงไปได้ว่าค่าเสียหายที่แท้จริงควรเป็นเท่าใด จึงต้องวินิจฉัย ตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๓๘ วรรคแรก คดีนี้โจทก์กล่าวอ้างว่าพบต่อไม้ ๓๘ ตอ และต้นไม้จำแนกชื่อได้อีก ๒ ต้น ถูกตัดโค่น รวมเนื้อที่ถูกบุกรุกแผ้วถาง ๓ ไร่ ๓ งาน เห็นว่า เมื่อพิจารณาเนื้อที่ถูกบุกรุกแผ้วถางแล้ว จำนวน ๓ ไร่ ๓ งาน เปรียบเทียบกับสภาพป่าที่เปลี่ยนแปลงไป ตามเอกสารหมาย จ.๑ และ จ.๒ นับได้ว่าเป็นพื้นที่จำนวนไม่น้อย การกระทำของจำเลย ย่อมทำให้ปริมาณพื้นที่ป่าลดลงอย่างแน่นอน อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยไม่ต้องสงสัย แต่เมื่อพิจารณาต้นไม้ ๓๘ ตอ ซึ่งโจทก์ไม่สามารถ นำสืบให้เห็นว่าเป็นไม้ชนิดใดบ้าง และไม่นำสืบว่าขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางมีปริมาตรเท่าใด ก็ยังไม่อาจฟังเป็นยุติว่าเป็นต้นไม้ที่มีผลโดยตรงต่อการทำลาย ทำให้สูญหายหรือเสียหาย แก่ทรัพยากรธรรมชาติ ทางน้ำ ดิน อากาศ หรือปุ๋ยในดินมากขนาดนั้น อย่างไรก็ตาม การตัดต้นไม้ในปริมาณรวม ๓๘ ตอ



ซึ่งมีอยู่ถึง ๓ ไร่ ๓ งาน ความเสียหายที่รัฐได้รับย่อมมีจำนวนสูงพอสมควรและเห็นชัดว่า ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติเสียหายและถูกทำลาย ซึ่งย่อมก่อผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ให้เสื่อมโทรมลง ทั้ง ดิน น้ำ อากาศในบริเวณใกล้เคียงไม่มากนักน้อย เมื่อพิจารณาเหตุผลการณ์ ของจำเลยประกอบจำนวนต้นไม้ที่ถูกตัดโค่นและปริมาณที่ดินที่ถูกบุกรุกแผ้วถาง โดยคำนึงถึงวิธีคิดค่าเสียหายของโจทก์ตามเอกสารหมาย จ.๓ และ จ.๔ แล้ว เห็นควรกำหนด ความเสียหายรวมทั้งสิ้นเป็นเงินจำนวน ๔๕,๐๐๐ บาท โดยจำเลยจะต้องชำระดอกเบี้ย อัตรา ๗.๕ ต่อปี ให้โจทก์นับแต่วันทำละเมิดเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ

ปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยประการสุดท้ายมีว่า คดีโจทก์ขาดอายุความหรือไม่ ข้อนี้จำเลยให้การต่อสู้และยื่นคำร้องขอให้ศาลวินิจฉัยชี้ขาดปัญหากฎหมายว่า โจทก์ฟ้องว่า เหตุละเมิดเกิดขึ้น เมื่อวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๔๘ โจทก์ต้องฟ้องคดีภายใน ๑ ปี นับแต่วันทำ ละเมิด แต่โจทก์ยื่นฟ้อง เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๒ นับเป็นระยะเวลากว่า ๔ ปี ฟ้องโจทก์ จึงขาดอายุความ นั้น เห็นว่าคดีนี้เป็นคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา โจทก์ฟ้องจำเลย โดยอาศัยคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๖ ซึ่งศาลชั้นต้นอ่านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๖ เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๑ แม้จะเกินระยะเวลา ๑ ปีนับแต่วันทำละเมิด แต่ประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๕๑ วรรคสอง บัญญัติว่า “ ถ้าคดีอาญาใด ได้ฟ้อง ต่อศาลและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลด้วยแล้ว แต่คดียังไม่เด็ดขาด อายุความ ซึ่งผู้เสียหายมีสิทธิจะฟ้องคดีแพ่งย่อมสะดุดหยุดลงตามมาตรา ๙๕ แห่งประมวล กฎหมายอาญา” คดีนี้ยังไม่เด็ดขาด เนื่องจากจำเลยได้ยื่นฎีกาคัดค้านคำพิพากษา ศาลอุทธรณ์ภาค ๖ เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๑ อายุความละเมิดในการเรียกค่าเสียหาย จึงสะดุดหยุดลง การที่โจทก์ฟ้องจำเลยใน วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๒ จึงยังไม่ขาดอายุความ



(๓๑ ทวิ)



สำหรับศาลเซ

-๑๒-

พิพากษาให้จำเลยชำระเงินจำนวน ๔๕,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๔๘ เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ แต่ดอกเบี้ยถึงวันฟ้อง (ฟ้องวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๒) มิให้เกิน ๓๒,๐๗๘.๒๘ บาท กับให้จำเลยใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์ โดยกำหนดค่าทนายความให้ ๕,๐๐๐บาท./

นายวิชาญ ศรีพิบูลย์

